

Oljemålning 1970 av konstnären Carl Gunne (tillhör Juridiska fakulteten i Uppsala).

IN MEMORIAM

Ivar Strahl 1899-1987

Främst bland alla den svenska juridiska litteraturens handböcker står sedan ett kvarts sekel brottsbalken jämte förklaringar (1 bd 5 uppl 1987; 2 bd 5 uppl 1982; 3 bd 3 uppl 1985). Ingen har större andel i detta verk (vanligen kallat Brottsbalkskommentaren) än Ivar Strahl. Att så blivit fallet beror både på hans aktiva medverkan i Straffrättskommittén (1937-1953) och Strafflagberedningen (1938-1956), vilka var för sig gjorde förarbetena till 1962 års Brottsbalk, och på hans mångåriga och hän-

givna arbete på kommentarerna till dess ursprungliga och gång efter gång ändrade föreskrifter. När arbetet på de viktigaste kapitlen i senaste uppl av kommentarens första band var avslutat, var livslågan sedan länge flämtande.

När Tore Almén (1871-1919) år 1916 grundade Svensk Juristtidning hade Ivar Strahl ännu icke avslutat sin skolgång, men det skulle icke dröja mycket längre än ett årtionde, innan Strahl började medarbeta i tidskriften och han var 1928-1947 dess redaktionssekreterare. Under nära ett halvt sekel fullgjorde han viktiga uppgifter för tidskriften, under åren 1951-1973 som medlem av dess styrelse. Otaliga är hans uppsatser, recensioner och notiser i tidskriften. För praxis på straffrättens område blev hans oförlikneliga rättsfallsöversikter för åren 1939-1974 av största betydelse. Själv hedrades han år 1969 med en i samma årgång intagen samling skrifter tillägnade honom.

Född år 1899 i Stockholm och uppvuxen där, tog Ivar Strahl juris kandidatexamen vid Stockholms högskola 1921 och började därefter samtidigt forskningsarbete vid dess juridiska fakultet och verksamhet vid domstolarna. Han disputerade 1926 för graden på en expropriationsrättslig avhandling och fortsatte som sekreterare och sakkunnig i flera utredningar. År 1938 blev han, samtidigt med utnämning till revisionssekreterare, lagbyråchef i justitiedepartementet. Efter fortsatt lagstiftningsarbete, bl a för strafflagsreformen, utnämndes han i slutet av 1948 till professor i straffrätt och juridisk encyklopedi vid Juridiska fakulteten i Uppsala, där han efterträdde Folke Wetter (1883-1961). Strahl tjänstgjorde vid fakulteten i båda dessa ämnen fram till år 1961, då den allmänna rättsläran fick en särskild professur, och därefter fram till uppnådd pensionsålder 1965 i straffrätt. Hans stora juridiska bibliotek har nu skänkts till fakulteten.

Under fyra årtionden efter sin disputation var Strahl flitigt anlita som sakkunnig även rörande andra ämnen bl a i fråga om de allmänna pensionerna och trafikförsäkringen. Här skall bara nämnas hans för rättsutvecklingen i Norden betydelsefulla Förberedande utredning på skadeståndsrättens område (SOU 1950:16). Denna hans förmåga att genomföra självständiga analyser inom många rättsområden gav honom särskilda förutsättningar att bedriva undervisning och forskning inom den allmänna rättsläran, där hans framställning berikades även av hans djupa humanistiska bildning. Hans lilla lärobok om Makt och rätt (i åtta uppl 1957-1979) hör till den svenska juridikens få minor classics.

För denna tidskrifts läsare är det särskilt angeläget att framhålla Ivar Strahls betydelse inom kriminalvetenskapen. Han medverkade sålunda i *Kriminologisk handbok* (fem delar 1946-1955), utgiven av Karl Schlyter (1879-1959), skrev en länge använd liten lärobok om *Den svenska kriminalpolitiken* (i fem uppl 1961-1970) och analyserade i en skrift om *Skada och vinning vid förmögenhetsbrotten* (1948) och i sin stora bok om *Straffrättens allmänna del i vad angår brotten* (1976) en mångfald dogmatiska stridsfrågor avseende straffrättens allmänna läror. Det sistnämnda

verket kan på många sätt betraktas som en sammanfattning av ståndpunkter, som han tidigare redovisat i en mängd uppsatser och artiklar i festskrifter m m.

Som rättsvetenskapsman utmärktes Strahl av en sällsynt förmåga att analysera svåra teoretiska frågor av praktisk betydelse och att redovisa sina tankegångar å ett förhållandevis lätt tillgängligt sätt. Därför blev han en framstående akademisk lärare, som både kände och utövade konsten att göra det svåra lättare att förstå för andra. Hans förening av juridiskt skarpsinne med socialt patos och klassisk bildning gjorde på alla ett starkt och bestående intryck. Som ämbetsman och fakultetsledamot var han lojal utan att ge avkall på sin självständighet. Han sökte aldrig strid men försvarade sina ställningstaganden, när så behövdes. Ännu under sina sista år våndades han inför uppgiften att kunna redovisa sina åsikter så att de kunde godtagas av andra eller åtminstone påverka dem till förnyade överväganden.

Inom Norden var Strahl en uppskattad deltagare i samarbetet på civilrättens och straffrättens områden, och i det övriga Europa välkänd som företrädare för den moderna kriminalpolitiken. Han spelade länge en framträdande roll i Société Internationale de Défense Sociale och ledde utformningen av rörelsens minimiprogram (1954), som fortfarande utgör grundvalen för dess omfattande internationella verksamhet (se NTfK 1954, s. 93-96, 275-278 och 1955, s. 75-77 och 99-106). Ännu under sina sista år mottog han ofta hälsningar från vänner i de många nordiska och internationella organisationer, som han ägnat sina omsorger.

Personligen drabbades Ivar Strahl under sin långa levnad av motgång och förlusten av anhöriga och nära vänner. Det ledde icke till bitterhet mot andra men alltmera till en självpåtagen isolering. Det fortsatta vetenskapliga arbetet och den vidmakthållna förtrogenheten med det internationella kulturarvet hjälpte honom att hålla förtvivlan tillbaka. När han väl hade slutfört sina uppgifter, svek honom hans sista krafter. Därmed hade han fullgjort sitt livsverk.

Alvar Nelson

Uppsala Universitet